

Dialog om gränsöverskridande infrastrukturplanering

Bakgrund

Väl fungerande gods- och persontransporter är en viktig förutsättning för en fortsatt positiv utveckling i Norden. Norge, Sverige och Finland har en omfattande intern handel samt ett stort beroende av export och import mot övriga världen. Det kräver effektiva järnvägs-, lastbils- och sjötransporter över landsgränser.

I kontrast till detta, är dagens samverkan mellan de nationella transportmyndigheterna i Norden begränsad. Brister i samverkan om utvecklingen av det nordiska transportsystemet riskerar att skapa nya eller förstärka existerande gränshinder. Det nordiska transportsystemets kapacitet riskerar att ligga på en nivå betydligt under vad ett samhällsekonomiskt effektivt system skulle kunna erbjuda.

Dialogmöten – gemensam bild av läget och samsyn om åtgärder

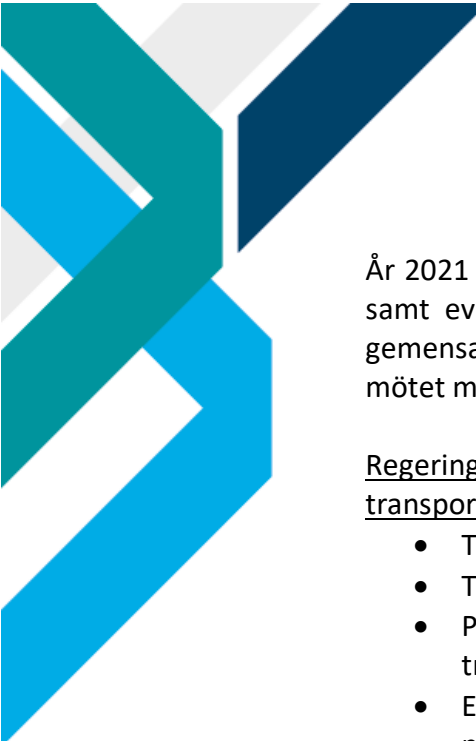
Projekten E12 Atlantica Transport och E12 Atlantica BA3NET har skapat ett dialogmaterial om gränsöverskridande infrastrukturplanering som kommunicerats med de nationella transportmyndigheterna i Norge, Sverige och Finland. Det har skett vid tre nationella dialogmöten och ett avslutande gemensamt möte med Jernbanedirektoratet, Statens Vegvesen, Trafikverket och Liikennevirasto. Vid de nationella mötena har regionala företrädare deltagit. I det avslutande mötet deltog även företrädare för Nordiska rådet och Näringslivets Transportråd i Sverige.

Resultatet av dialogprocessen är en gemensam lägesbild och en samstämmighet om behovet att hantera de brister som de nationella strukturerna skapar. Det finns en vilja att genomföra konkreta åtgärder för att skapa ett gränsöverskridande och effektivare sätt att planera och genomföra åtgärder i det nordiska transportnätverket.

Slutsatser och förslag

För att garantera ett funktionellt och samhällsekonomiskt effektivt nordiskt transportsystem måste det nordiska samarbetet inom transportplaneringen stärkas. Först då kan ineffektiviteter orsakade av dagens nationella strukturer åtgärdas. Detta ligger i linje med Nordiska rådets aktuella förslag om en nordisk transportpolitik. Målbilden bör vara gemensam nordisk bristanalys och åtgärdsvalsanalys samt gemensam dialog om prioritering och finansiering.

På kort sikt och inom ramen för nuvarande nationella lagstiftningar och planeringssystem finns utrymme för utvecklingsarbete. Trafikmyndigheterna kan initiera olika insatser när det gäller kartläggningar och analyser samt förslag till åtgärder.

År 2021 tas nästa beslut om de nationella transportplanerna i Norge och Sverige samt eventuellt även i Finland. Det ger en tidsmässig möjlighet att skapa en gemensam bild av ett gränsöverskridande transportsystem. Vid det gemensamma mötet med trafikmyndigheterna presenterades följande lista med åtgärdsförslag:

Regeringsuppdrag om gränsöverskridande perspektiv och innehåll i nationella transportplaner inför kommande planeringsomgång

- Trafikmyndigheterna i de tre länderna bör tydligt integrera sitt arbete
- Trafikmyndigheterna skapar gemensamma behovs- och bristanalyser
- Planeringsomgången omfattar särskilda avsnitt om gränsöverskridande transportinfrastruktur
- E12-regionen görs till en nordisk pilot för gränsöverskridande nordisk planering med en gränsöverskridande transportplan

Gemensam nordisk finansiering av gränsöverskridande åtgärder

- Utveckla arenor för förhandling och för utveckling av bristanalyser och åtgärdsförslag
- Föreslå alternativa finansieringsmodeller för åtgärder

Nordiska modeller, metoder och verktyg

- De nationella modellerna för analys av gods- och persontransporter fungerar inte vid gränsöverskridande projekt. Detsamma gäller den samhällsekonomiska åtgärdsanalysen. En fortsatt genomlysning av modeller och metoder bör göras. Relevanta data måste säkras via standardisering och kvalitetsgranskning.
- Nordiska transportmodeller för gods- och passagerarflöden behöver utvecklas.

Digitalisering

- Ta ett nordiskt grepp om digitaliseringen inom transportsystemet. Det har lyfts fram i de nationella transportplanerna och andra styrdokument. De nordiska trafikmyndigheterna ska fördjupa samarbetet och bl. a. säkerställa att digital infrastruktur byggs gränsöverskridande med tanke på behovet av dataunderlag för åtgärdsval och för utvecklingen av autonoma fordon.
- Skapa en gemensam nordisk arbetsgrupp för digitalisering på transportområdet
- Genomför gemensamma utvecklings-, test- och pilotprojekt. Jämför med Aurora Borealis (E8), Nordic Way 1 och 2

Utöver de föreslagna regeringensuppdragen i ovanstående punkter krävs att regeringarna ger tydliga uppdrag till trafikmyndigheterna att systematisera och integrera den gränsöverskridande dimensionen i det ordinarie arbetet.